

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства екології
та природних ресурсів України
від 23.09.2011 № 336

(Із змінами, внесеними згідно з
Наказом Міністерства екології
та природних ресурсів України
від 26.06.2015 № 216)

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО КАРПАТСЬКИЙ БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК
(Нова редакція)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Карпатський біосферний заповідник (далі – Заповідник) створено на базі Карпатського державного заповідника, згідно з Указом Президента України "Про біосферні заповідники в Україні" від 26.11.1993 № 563.

Територія Заповідника розширена відповідно до Указів Президента України від 11.04.1997 № 325 "Про розширення території Карпатського біосферного заповідника" та від 14.01.2010 № 25 "Про розширення території Карпатського біосферного заповідника".

Заповідник розташований на території Виноградівського, Рахівського, Тячівського, Хустського районів Закарпатської області.

Територія Заповідника включена в установленому порядку до Всесвітньої мережі біосферних резерватів у рамках програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера».

1.2. Заповідник є природоохоронною, науково-дослідною установою міжнародного значення, входить до складу природно-заповідного фонду України, охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення, збереження та використання.

1.3. Організаційно-правові засади функціонування Заповідника визначаються Конституцією України, Законами України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про природно-заповідний фонд України", "Про наукову та науково-технічну діяльність", іншими законами, підзаконними актами, Проектом організації території та охорони природних комплексів Карпатського біосферного заповідника (далі – Проект організації території) та цим Положенням.

1.4. Заповідник є юридичною особою, має самостійний баланс, реєстраційні рахунки у відділеннях Казначейства, має печатку з зображенням Державного герба України і своїм найменуванням, бланки, штампи та емблему, що реєструються в установленому порядку.

1.5. Заповідник підпорядковується Мінприроди.

Завдання, науковий профіль, особливості природоохоронного режиму та характер функціонування Заповідника визначаються у цьому Положенні.

1.6. Заповідник має загальну площу 58035,8 гектарів і складається з земель площею 39485,8 гектарів, які передані йому в постійне користування, та земель інших землекористувачів площею 18550 гектарів, які входять до складу Заповідника без вилучення.

1.7. Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами та об'єктами вилучаються з господарського використання і надаються Заповіднику в постійне користування у порядку, встановленому законодавством.

1.8. Право Заповідника на постійне користування земельною ділянкою оформлюється витягом з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про зареєстровані права та/або їх обтяження.

1.9. Межі Заповідника встановлюються в натурі, оформляються відповідними знаками та інформаційними матеріалами, наносяться на відповідні планово-картографічні матеріали органів Держземагентства на місцях та землекористувачів, відображаються у відповідних формах статистичної звітності з кількісного обліку земель (форма № 6-зем) та землевпорядній документації, обов'язково враховуються при реконструкції та розвитку прилеглих територій.

1.10. На території Заповідника у визначених місцях встановлюються необхідні державні інформаційні та охоронні знаки затвердженого зразка, зокрема межові знаки.

1.11. Юридична та поштова адреса Заповідника: Красне Плесо, 77, м. Рахів, Закарпатська область, 90600.

2. МЕТА СТВОРЕННЯ ТА ЗАВДАННЯ

2.1. Заповідник створений з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонових екологічного моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

2.2. Основними завданнями Заповідника є:

збереження та відтворення цінних природних, історико-культурних комплексів і об'єктів на його території;

проведення наукових досліджень і спостережень, спрямованих на вивчення та розробку наукових основ охорони, збереження і відновлення біоценозів Українських Карпат;

здійснення фонових моніторингу навколишнього природного середовища в регіоні;

стабілізація екологічної ситуації у верхів'ях басейну річки Тиса;

додержання режиму території;

забезпечення охорони його території з усіма природними об'єктами;

організація протипожежної охорони природних комплексів;

збереження генофонду рідкісних, занесених до Червоної книги України та типових рослин і тварин;

вивчення змін екосистем під дією природних і антропогенних факторів;

підтримання загального екологічного балансу в регіоні;

розвиток екотуризму та підтримка традиційного господарювання у високогір'ї Українських Карпат;
проведення екологічної освітньо-виховної роботи тощо.

3. УПРАВЛІННЯ ЗАПОВІДНИКОМ

3.1. Управління Заповідником здійснюється відповідно до вимог законодавства спеціальною адміністрацією (далі – адміністрація).

3.2. Адміністрацію очолює директор, який в установленому порядку призначається на посаду та звільняється з посади на контрактній основі Міністром екології та природних ресурсів.

3.3. Адміністрація Заповідника розробляє:

структуру, штатний розпис, кошторис доходів та видатків і подає їх на затвердження в установленому порядку до Мінприроди;

плани природоохоронних заходів із збереження природно-заповідного фонду і подає їх на затвердження до Мінприроди.

3.4. Для забезпечення виконання основних завдань та проведення природоохоронних заходів, науково-дослідних, господарських та інших робіт на території Заповідника, адміністрація має право в установленому порядку:

створювати основні підрозділи (відділи, лабораторії, природознавчий музей, природоохоронні науково-дослідні дільниці, лісництва тощо) і допоміжні підрозділи;

здійснювати будівництво адміністративних, лабораторних, житлових і господарських споруд, доріг, ліній електропередач, прокладання телефонного та радіозв'язку, інших інженерних мереж;

надавати платні послуги згідно з законодавством;

публікувати результати своїх наукових досліджень або оприлюднювати їх іншим способом;

отримувати, передавати та поширювати наукову інформацію;

здійснювати інші види діяльності, не заборонені законодавством.

3.5. Директор несе персональну відповідальність за виконання покладених на Заповідник завдань, в тому числі за організацію та проведення природоохоронних заходів, науково-дослідних, господарських та інших робіт, збереження закріпленого за Заповідником державного майна і забезпечення протипожежної безпеки його об'єктів, за створення належних соціально-побутових і виробничих умов для працівників Заповідника тощо.

3.6. Повноваження директора Заповідника:

здійснює керівництво роботою адміністрації Заповідника та несе відповідальність за виконання покладених на неї завдань;

забезпечує виконання завдань, визначених у п. 2.2. Положення;

представляє Заповідник в органах державної влади, місцевого самоврядування, судових органах, підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності;

розпоряджається за погодженням із Мінприроди коштами та майном Заповідника у порядку, встановленому законодавством;

відповідає за результати діяльності перед Мінприроди;
видає у межах своєї компетенції накази та розпорядження;
визначає функціональні обов'язки працівників Заповідника;
здійснює інші повноваження відповідно до законодавства.

3.7. Директор призначає на посаду та звільняє в установленому порядку з посади заступників директора за погодженням із Мінприроди. Головного бухгалтера директор призначає на посаду та звільняє з посади в установленому порядку за погодженням із Мінприроди. Керівника юридичної служби – за погодженням з керівником юридичної служби Мінприроди.

3.8. У разі відсутності директора з поважних причин (відрадження, відпустки, хвороба тощо), його обов'язки виконує заступник директора.

3.9. Кадри наукових працівників Заповідника комплектуються на конкурсній основі, а інженерно-технічних та інших штатних працівників згідно вимог законодавства. Один раз у п'ять років проводиться атестація інженерно-технічних працівників та інших працівників.

3.10. Для розв'язання наукових або науково-технічних проблем у Заповіднику створюється науково-технічна рада (далі - НТР). Положення про НТР, її склад, та напрями діяльності затверджуються Мінприроди в установленому порядку.

3.11. Заповідник використовує працю громадян, приймаючи їх на роботу за контрактом або укладаючи з ними трудові договори. Трудовий договір складають усі працівники Заповідника. Для виконання окремих робіт (надання послуг) Заповідник може залучати громадян, виробничі, творчі та інші колективи, спеціалістів науково-дослідних, наукових і вищих навчальних закладів, укладаючи з ними договори цивільно-правового характеру (договори підряду, доручення та інші) з оплатою праці на договірних засадах.

3.12. Заповідник створює умови для підвищення професійного рівня і кваліфікації найманих працівників.

3.13. З метою регулювання виробничих, трудових, соціально-економічних відносин та узгодження інтересів працівників і адміністрації Заповідника між ними, у відповідності до законодавства, укладається колективний договір, який підписується уповноваженими представниками сторін.

Повноваження трудового колективу реалізуються його загальними зборами і виборним органом.

3.14. Місцеві органи влади із залученням громадськості в межах компетенції беруть участь в управлінні територією Заповідника, сприяють діяльності адміністрації в збереженні та охороні природних комплексів та виконанні поставлених перед нею завдань.

4. СТРУКТУРА ТА РЕЖИМ ТЕРИТОРІЇ ЗАПОВІДНИКА

4.1. Територія Заповідника враховується в усіх видах землевпорядної, проектно-планувальної та проектної документації.

4.2. На території Заповідника відповідно до природоохоронного законодавства виділяються такі зони:

- заповідна,

- буферна,
- регульованого заповідного режиму,
- антропогенних ландшафтів.

4.3. Функціональне зонування, особливості режиму охорони та використання природних ресурсів Заповідника визначаються Проектом організації території, який затверджується в установленому порядку Мінприроди.

4.4. **Заповідна зона** - включає території, призначені для збереження і відновлення найбільш цінних природних та мінімально порушених антропогенними факторами природних комплексів, генофонду рослинного і тваринного світу.

На території заповідної зони **забороняється** будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню цієї зони або порушує природний розвиток процесів та явищ і створює загрозу шкідливого впливу на її природні комплекси та об'єкти, а саме:

будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, не пов'язаних з діяльністю природних заповідників, розведення вогнищ, влаштування місць відпочинку населення, стоянка транспорту, а також проїзд і прохід сторонніх осіб, прогін свійських тварин, пересування механічних транспортних засобів, за винятком шляхів загального користування, лісосплав, проліт літаків та вертольотів нижче 2000 метрів над землею, подолання літаками звукового бар'єру над територією заповідника та інші види штучного шумового впливу, що перевищують установлені нормативи;

геологорозвідувальні роботи, розробка корисних копалин, порушення ґрунтового покриву та гідрологічного і гідрохімічного режимів, руйнування геологічних відслонень, а також добування піску та гравію в річках та інших водоймах, застосування хімічних засобів, усі види лісокористування, проведення рубок головного користування та всіх видів поступових та суцільних рубок, вирубування дуплястих дерев, а також заготівля кормових трав, лікарських та інших рослин, квітів, насіння, очерету, випасання худоби, вилов і знищення диких тварин, порушення умов їх оселення, гніздування, інші види користування рослинним і тваринним світом, що призводять до порушення природних комплексів;

мисливство, селекційний відстріл тварин, рибальство, туризм, інтродукція нових видів тварин і рослин, проведення заходів з метою збільшення чисельності окремих видів тварин понад допустиму науково-обґрунтовану ємкість угідь, збирання колекційних та інших матеріалів, за винятком матеріалів, необхідних для виконання наукових досліджень.

використання природних ресурсів з порушенням вимог законодавства.

Для охорони, збереження і відтворення корінних природних комплексів, проведення науково-дослідних робіт та виконання інших завдань у заповідній зоні відповідно до Проекту організації території в установленому порядку, **дозволяється**:

виконання відновлювальних робіт на землях з порушеними корінними природними комплексами, а також здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів заповідника внаслідок антропогенного впливу - відновлення гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, видів рослин і тварин, які зникають, тощо;

здійснення протипожежних і санітарних заходів, що не порушують режиму заповідника; спорудження у встановленому порядку будівель та інших об'єктів, необхідних для виконання поставлених перед заповідником завдань; збір колекційних та інших матеріалів, виконання робіт, передбачених планами довгострокових стаціонарних наукових досліджень, проведення екологічної освітньо-виховної роботи.

У разі термінової необхідності за рішенням НТР Заповідника на території заповідної зони можуть проводитись заходи, спрямовані на охорону природних комплексів, ліквідацію наслідків аварій, стихійного лиха, не передбачені Проектом організації території.

4.5. Буферна зона включає території, виділені з метою запобігання негативного впливу на заповідну зону господарської діяльності на прилеглих територіях. До цієї зони віднесені земельні ділянки, що прилягають до заповідної зони і періодично піддаються антропогенному впливові з боку прилеглих територій. Ширина буферної зони визначається глибиною проникнення антропогенних впливів.

4.5.1. У цій зоні в установленому порядку **проводяться** природоохоронні, протипожежні, регулятивні та інші заходи, спрямовані на збереження, оздоровлення, відтворення та раціональне використання природних комплексів, а саме: науково обгрунтоване регулювання чисельності диких видів тварин, проведення санітарно-оздоровчих заходів, інших рубок, пов'язаних з вибиранням небезпечних дерев вздовж доріг та маршрутів, з прорубуванням гірських стежок, забезпечення деревиною полонинського господарства, розчистка сінокосів, сприяння природному поновленню лісу та інше; **допускається** короткострокове перебування фізичних осіб та худоби, влаштування місць відпочинку для туристів. Як виняток, дозволяється постійне перебування населення і худоби в місцях традиційного проживання громадян, забезпечення їх дровами, а також на визначених ділянках їх господарська діяльність, а на присадибних ділянках реконструкція та будівництво господарських споруд.

4.5.2. В буферній зоні в установленому порядку обмежується проведення рубок формування і оздоровлення лісів, влаштування місць для масового відпочинку населення тощо.

4.5.3. В зазначеній зоні **забороняється** мисливство, рибальство, будівництво шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту, зв'язку та інших інженерних мереж, не пов'язаних з діяльністю Заповідника, розміщення нових населених пунктів, промислових підприємств, господарських та інших об'єктів, застосування мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин, а також інших видів господарської діяльності, які можуть спричиняти негативні наслідки на заповідні екосистеми.

4.7. Зона регульованого заповідного режиму включає природні та мінімально порушені антропогенними факторами території.

4.7.1. До зазначеної зони відносяться земельні ділянки (шириною 50 м з кожного боку) вздовж доріг, науково-пізнавальних, туристичних маршрутів, кінних волоків для стягування сіна, що проходять через заповідну зону; лісові галявини та

луки всередині заповідної зони, які необхідно підтримувати з метою збереження існуючого в заповіднику біорізноманіття.

4.7.2. У цій зоні **допускається** прогін худоби, перебування сторонніх фізичних осіб, сінокосіння та інші необхідні регулятивні заходи, в тому числі рубки, пов'язані з утриманням доріг, гірських стежок, туристичних маршрутів і сінокосів у належному протипожежному та санітарному стані, будівництво споруд та інша діяльність, що не приводить до порушення природних комплексів.

4.7.3. У цій зоні **забороняється** мисливство та рибальство, інша діяльність, що може негативно вплинути на стан природних комплексів і суперечить цільовому призначенню зони регульованого заповідного режиму.

4.8. **Зона антропогенних ландшафтів** включає території традиційного землекористування, лісокористування, водокористування, місця поселення людей, рекреації та інших видів господарської діяльності.

4.8.1. В зоні антропогенних ландшафтів **не допускається** розміщення екологічно шкідливих виробництв, **обмежуються** суцільні вирубки лісу, **здійснюється** наукове регулювання рекреаційного освоєння, навантаження із випасу худоби, збору дикорослих плодів, ягід та грибів тощо. В ній забороняється мисливство.

4.8.2. Зона антропогенних ландшафтів служить полігоном для запровадження екологічно безпечних технологій в лісовому та сільському господарствах, здійснення моніторингу антропогенного впливу на гірські екосистеми.

4.9. Господарська діяльність в межах Заповідника здійснюється на основі його Проекту організації території, а на територіях без вилучення у землекористувачів на основі матеріалів лісовпорядкування цих територій, рішень НТР Заповідника та погоджень, виданих адміністрацією Заповідника.

4.10. Використання природних ресурсів у межах Заповідника здійснюється відповідно до його Проекту організації території. Спеціальне використання природних ресурсів у межах території Заповідника здійснюється на підставі дозволів, виданих уповноваженими органами на місцях у галузі охорони навколишнього природного середовища в межах лімітів, встановлених Мінприроди.

4.11. Для ліквідації аварій та стихійних лих, в результаті яких виникає пряма загроза життю людей чи знищення заповідних природних комплексів, особливо термінові заходи на території біосферного заповідника, а також спорудження у встановленому порядку будівель та інших об'єктів, необхідних для виконання поставлених перед Заповідником завдань здійснюється відповідно до законодавства за рішенням адміністрації Заповідника.

4.12. У межах Заповідника у період масового розмноження диких тварин, з 1 квітня до 15 червня, забороняється проведення робіт та заходів, які є джерелом підвищеного шуму та неспокою (пальба, проведення вибухових робіт, феєрверків, санітарних рубок лісу, проведення ралі та інших змагань на транспортних засобах).

5. ОХОРОНА ЗАПОВІДНИКА

5.1. Охорона території Заповідника покладається на службу його охорони, що входить до складу служби державної охорони природно-заповідного фонду України.

5.2. Службу державної охорони Заповідника (далі – служба держохорони) очолює директор Заповідника, який несе повну відповідальність за організацію її діяльності та забезпечення додержання режиму території, а також збереження, відтворення та раціональне використання природних комплексів і ресурсів у межах його території.

5.3. Координацію діяльності служби держохорони здійснює Мінприроди.

5.4. Основними завданнями служби держохорони є:
забезпечення додержання режиму охорони території та природних об'єктів на території Заповідника;
попередження та припинення порушень природоохоронного законодавства на території Заповідника.

5.5. Повноваження служби держохорони визначаються законодавством.

5.6. Працівники служби держохорони Заповідника зобов'язані здавати у встановленому порядку кваліфікаційні іспити на знання правил, постанов, інструкцій щодо порядку охорони територій та об'єктів, у т.ч. тваринного та рослинного світу, забезпечення режиму території Заповідника, порядку використання табельної зброї та спеціальних засобів самозахисту тощо. Особи, які не здали кваліфікаційні іспити, до виконання обов'язків не допускаються.

5.7. Підприємства, організації та установи, розташовані на території Заповідника та в суміжній зоні, провадять господарську та іншу діяльність з додержанням вимог природоохоронного законодавства і несуть відповідальність за порушення режиму території Заповідника.

5.8. Відповідальність за порушення природоохоронного законодавства на території Заповідника несуть особи винні в:

нецільовому її використанні, порушенні вимог Проекту організації території Заповідника та цього Положення;

здійсненні забороненої господарської діяльності, у тому числі здійсненні господарської діяльності у заборонений законодавством спосіб чи з використанням заборонених засобів;

пошкодженні чи знищенні його об'єктів і природних комплексів, у тому числі на земельних ділянках, зарезервованих для розширення його території;

самовільній зміні меж території Заповідника для інших потреб;

перевищенні допустимих хімічних, фізичних та інших впливів і антропогенного навантаження, порушенні вимог наданих дозволів на використання території та об'єктів природно-заповідного фонду;

використанні природних ресурсів на території Заповідника з порушенням встановленого порядку.

5.9. Порушення вимог природоохоронного законодавства на території Заповідника тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну та/або кримінальну відповідальність.

5.10. Розміри шкоди, заподіяної внаслідок порушення природоохоронного законодавства на території Заповідника, визначаються за таксами, що затверджуються в установленому порядку.

5.11. Державний контроль за додержанням режиму Заповідника здійснюється Державною екологічною інспекцією України.

5.12. Громадський контроль за додержанням режиму території Заповідника здійснюється громадськими інспекторами з охорони навколишнього природного середовища, які провадять свою діяльність відповідно до Положення про громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища.

6. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ МОНІТОРИНГУ

6.1. Наукові дослідження та організація фонового екологічного моніторингу на території Заповідника проводиться з метою вивчення природних процесів, забезпечення постійного спостереження за змінами екосистем, екологічного прогнозування, розробки наукових основ охорони, відтворення і використання природних ресурсів та особливо цінних об'єктів Заповідника, відповідно до законів України «Про природно-заповідний фонд України», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про науково-технічну інформацію», Положення про організацію наукових досліджень у заповідниках і національних природних парках України, затвердженого наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 10.11.1998 № 163, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31.12.1998 за № 852/3292, та Положення про наукову діяльність заповідників та національних природних парків України, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 09.08.2000 № 103, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27.08.2000 за № 548/4769 та інших вимог законодавства.

6.2. Основні напрями наукових досліджень на території Заповідника визначаються з урахуванням програм і планів науково-дослідних робіт, що затверджуються НАН України та Мінприроди.

6.3. Заповідник, відповідно до покладених на нього завдань, проводить наукові та науково-дослідні роботи за напрямками:

- інвентаризація об'єктів флори, фауни, а також усіх природних комплексів і окремих природних об'єктів на його території;

- виявлення природних комплексів, що найбільш характерні для Заповідника, визначення еталонних геосистем і вишукування їх аналогів на прилеглих територіях з метою організації досліджень;

- вивчення міжсистемних зв'язків, структури і закономірностей функціонування природних комплексів, окремих видів і груп організмів, впливу на них факторів навколишнього природного середовища;

- комплексні наукові дослідження з питань збереження унікальної та типової флори і фауни Карпат;

- проведення навчання, підготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів;

- науково-просвітницька діяльність в галузі біології, екології, охорони навколишнього природного середовища тощо;

- вивчення змін природного середовища під дією антропогенних факторів;

- розробка наукових проектів з питань природоохоронної справи, збереження біорізноманіття, сталого розвитку, дослідження екологічних процесів тощо.

6.4. Науково-дослідна діяльність включає:

проведення наукових досліджень;
здійснення фонового екологічного моніторингу;
участь в екологічних регіональних, державних, загальнодержавних, міжнародних програмах тощо;
формування фондів наукових матеріалів (поповнення гербарних і колекційних матеріалів, фенотек, ценотек тощо);
видання наукових публікацій, монографій, посібників, збірників, підручників тощо.

6.5. Основною формою узагальнення результатів наукових досліджень та спостережень за станом і змінами природних комплексів на території Заповідника є його Літопис природи, який ведеться в установленому порядку за Програмою Літопису природи для заповідників та національних природних парків.

6.6. Заповідник має право:

брати участь в екологічних, регіональних, галузевих, державних, загальнодержавних, міжнародних програмах, а також конференціях, симпозіумах тощо;

здійснювати наукову та науково-дослідну діяльність на замовлення та у відповідності до договорів з іншими заінтересованими організаціями та установами з природоохоронних та інших питань, віднесених до компетенції адміністрації Заповідника;

формувати наукові колекції об'єктів рослинного та тваринного світу, обмінюватися експонатами у встановленому порядку тощо.

6.7. Наукові дослідження на території Заповідника можуть здійснюватись іншими науково-дослідними установами та організаціями на основі єдиних програм і планів науково-дослідних робіт чи спеціальних угод між цими установами та організаціями і адміністрацією Заповідника.

6.8. Координацію проведення наукових досліджень на території Заповідника здійснює, відповідно до природоохоронного законодавства, НАН України разом з Мінприроди.

6.9. Наукові підрозділи ведуть у встановленому порядку первинний облік кадастрових відомостей на території Заповідника.

7. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТНЬО-ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

7.1. Заповідник забезпечує організацію екологічної, освітньо-виховної діяльності, цілеспрямованого впливу на світогляд, поведінку і діяльність населення з метою формування екологічної свідомості та залучення його до збереження природної спадщини, відповідно до Положення про еколого-освітню діяльність заповідників і національних природних парків України, затвердженого наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 21.09.1998 № 140, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.10.1998 за № 630/3070 та інших вимог законодавства.

7.2. Заповідник є регіональним центром поширення екологічних знань, освіти і виховання населення, служить модельним об'єктом сталого розвитку. На його базі видається всеукраїнський екологічний науково-популярний журнал "Зелені

Карпати", регіональна екологічна газета «Вісник Карпатського біосферного заповідника», працює Музей екології Карпат, відеостудія, мережа екологічних інформаційних центрів тощо.

7.3. Основні завдання еколого-освітньої роботи Заповідника визначаються з урахуванням програм і планів, які затверджуються Заповідником. Для їх реалізації створюється підрозділ з екологічної освіти, який організовує здійснення еколого-освітньої діяльності, інформування та налагодження зв'язків з громадськістю.

7.4. Заповідник сприяє розвитку природоохоронного та екологічного руху, екологічного виховання шкільної та студентської молоді, поширює нові методики екологічного виховання, розробляє рекомендації з формування екологічної етики й естетики тощо.

7.5. Еколого-освітня робота здійснюється шляхом:
популяризації екологічних знань;
впровадження нових форм і методів екологічної освіти та виховання;
прогнозування віддалених наслідків втручання людини в природу;
організації проведення екологічних акцій, конкурсів, семінарів тощо;
формування фото-, слайдо-, кіно-, відеотек тощо;
здійснення іншої діяльності, що не заборонена законодавством.

7.6. Підвищення рівня екологічної культури, екологічної інформованості населення та відпочиваючих в оздоровчих закладах здійснюється Заповідником через засоби масової інформації, шляхом випуску друкованої поліграфічної продукції тощо.

8. РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

8.1. Рекреаційна діяльність на території Заповідника здійснюється відповідно до Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, затвердженого наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища від 22.06.2009 № 330, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.07.2009 за № 679/16695.

8.2. Основними напрямками провадження рекреаційної діяльності на території Заповідника є:

створення умов для організованого та ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони природних комплексів та об'єктів;

обґрунтування і встановлення допустимого рівня антропогенного навантаження, у тому числі, зумовленого провадженням рекреаційної діяльності, на територію, природні комплекси та об'єкти Заповідника;

організація рекламно-видавничої та інформаційної діяльності, екологічної просвіти серед відпочиваючих, туристів у межах території Заповідника; сприяння формуванню у рекреантів та місцевих жителів екологічної культури, бережливого та гуманного ставлення до національного природного надбання.

8.3. Рекреаційна діяльність здійснюється Заповідником, із забезпеченням таких умов:

створення і функціонування рекреаційної інфраструктури;

організація та інфраструктурне облаштування туристичних та екскурсійних маршрутів, еколого-освітніх стежок;

координація діяльності Заповідником суб'єктів рекреаційної діяльності незалежно від форми власності та підпорядкування з огляду на використання природних та історико-культурних ресурсів у межах територій та об'єктів Заповідника;

створення і ведення інформаційного банку даних щодо рекреаційних закладів, які розташовані в межах території Заповідника;

участь у вітчизняних і міжнародних науково-практичних конференціях, з'їздах, семінарах, присвячених питанням розвитку рекреації;

вивчення, узагальнення та впровадження вітчизняного і зарубіжного досвіду щодо організації рекреаційної діяльності.

8.4. Заповідник:

забезпечує організацію рекреаційної інфраструктури, створення мережі еколого-освітніх та науково-пізнавальних маршрутів, рекреаційних зон для забезпечення сприятливих умов для відпочинку населення та відвідувачів Заповідника;

виконує роботи з оцінки рекреаційних ресурсів (природні, історико-культурні, етнографічні тощо);

надає платні послуги, проводить дослідження, пов'язані із забезпеченням провадження рекреаційної діяльності відповідно до законодавства.

9. ФІНАНСУВАННЯ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

9.1. Фінансування заходів, пов'язаних із функціонуванням Заповідника здійснюється відповідно до законодавства за рахунок коштів загального та спеціального фондів Державного бюджету України. Для цієї мети можуть також залучатися кошти місцевих бюджетів, благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій, громадян (у тому числі - валюта) та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

9.2. Кошти, отримані в результаті надання платних послуг згідно з переліком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 № 1913 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду», є спеціальними коштами Заповідника і вилученню не підлягають. Ці кошти використовуються для здійснення заходів щодо охорони території та об'єктів Заповідника і провадження діяльності, передбаченої цим Положенням. Спеціальні кошти використовуються відповідно до кошторису, затвердженого Мінприроди в установленому порядку.

9.3. Матеріально-технічне забезпечення Заповідника здійснюється в установленому порядку.

9.4. Адміністрація Заповідника може встановлювати плату за відвідування території в установленому порядку. Заповідник самостійно отримує ліцензії на ті види діяльності, які підлягають ліцензуванню відповідно до законодавства.

9.5. Проведення заходів щодо збереження природних комплексів та іншої діяльності здійснюється згідно з планом природоохоронних заходів, що затверджується Мінприроди.

9.6. Для забезпечення виконання окремих природоохоронних заходів Заповідник може подавати запити про виділення коштів з Державного фонду охорони навколишнього природного середовища.

10. МАЙНО

10.1. Майно Заповідника складають основні фонди, а також інші матеріальні цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі Заповідника.

10.2. Майно Заповідника є державною власністю і закріплюється за ним на праві оперативного управління. Заповідник володіє, користується і розпоряджається зазначеним майном, вчиняючи щодо нього дії, що не суперечать вимогам законодавства і цьому Положенню.

10.3. Земля, основні фонди, інше державне майно не можуть бути предметом застави.

10.4. Списання державного майна з балансу може здійснюватись Заповідником тільки в порядку, передбаченому законодавством.

10.5. Заповідник має право за погодженням з Мінприроди здавати в установленому порядку в оренду або надавати в тимчасове користування майно і приміщення, за цільовим призначенням, на вигідних для Заповідника умовах.

10.6. Збитки, заподіяні Заповіднику внаслідок порушення його майнових прав юридичними і фізичними особами, відшкодовуються в установленому порядку, в т.ч. за рішеннями суду.

11. ЗВІТНІСТЬ І КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ

11.1. Мінприроди здійснює контроль за діяльністю Заповідника, у порядку встановленому законодавством.

11.2. Заповідник звітує про свою діяльність перед Мінприроди та відповідними органами державної виконавчої влади в порядку і строки, визначені законодавством.

11.3. Заповідник веде бухгалтерський, оперативний облік, складає періодичну, річну та статистичну звітність і подає її в установленому порядку.

11.4. Директор та головний бухгалтер Заповідника несуть відповідальність за організацію та ведення бухгалтерського обліку, його достовірність, ведення статистичної та іншої звітності, а також за збереження відповідної документації.

12. ВЗАЄМОДІЯ З ПІДПРИЄМСТВАМИ, УСТАНОВАМИ, ОРГАНІЗАЦІЯМИ ТА ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАПОВІДНИКА

12.1. Рекреаційна діяльність на території Заповідника організовується адміністрацією Заповідника та здійснюється, у тому числі на підставі угод з підприємствами, установами, організаціями, а також фізичними особами – суб'єктами підприємницької діяльності.

12.2. Підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, а також фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності, які розташовані на

території Заповідника, (надалі - суб'єкти господарювання) здійснюють господарську діяльність на території Заповідника з урахуванням обмежень, визначених законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», іншими законами України та нормативними актами, Проектом організації території Заповідника, а також цим Положенням.

12.3. З суб'єктами господарювання, які здійснюють свою діяльність на території Заповідника, адміністрацією можуть укладатися відповідні угоди.

12.4. Заінтересовані суб'єкти господарювання здійснюють обов'язкове екологічне страхування відповідальності з метою компенсації шкоди, заподіяної на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду внаслідок промислових аварій і катастроф.

12.5. Для координації діяльності з питань використання природних комплексів та об'єктів підприємствами, установами та організаціями, у межах території Заповідника, адміністрація Заповідника може створювати координаційну раду із представників місцевих органів виконавчої влади та керівників цих підприємств, установ та організацій.

13. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

13.1. Заповідник бере участь у міжнародному співробітництві в галузі охорони і збереження природного різноманіття ландшафтів, генофонду рослинного і тваринного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення проведення фонових моніторингу навколишнього природного середовища, в тому числі у:

- розробці та реалізації міжнародних наукових, науково-технічних та інших програм і проектів;

- забезпеченні обміну науковою інформацією, організації спільної підготовки науковців і фахівців;

- еколого-виховній та видавничій діяльності;

- здійсненні іншої діяльності, відповідно до законодавства.

13.2. Заповідник може входити до міжнародних природоохоронних асоціацій, об'єднань, організацій тощо.

13.3. Заповідник нагороджений Радою Європи Європейським Дипломом Ради Європи, а його Букові праліси входять до Переліку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

14. ЗМІНА МЕЖ, КАТЕГОРІЇ ТА СКАСУВАННЯ СТАТУСУ ЗАПОВІДНИКА

14.1. Зміна меж, категорії та скасування статусу території Заповідника проводиться відповідно до законодавства.